

ANKARA'DA ÇEVİK KUVVET BİRİMİNDE GÖREV YAPAN POLİSLERİN BOŞ ZAMAN FAALİYETLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

**Kemal FİLİZ **Nurettin ÖZKÖKELİ*

ÖZET

Araştırma Ankara Çevik Kuvvet Birimi (Ç.K.B.)'de görev yapan polislerin mesai içi ve dışındaki boş zamanlarında ne gibi rekreasyon etkinliklerine katıldıklarını ortaya koymak amacıyla yapılmıştır.

ÇKB.'nde çalışan 273 erkek polise 23 sorudan oluşan anket uygulanmıştır. %59.3'ünün lise, %11.6'sının üniversite mezunu, %29.1'inin ise üniversiteye devam etmekte olduklarını belirtmişlerdir. Boş zamanlarında spor olarak futbol, basketbol, voleybol ve uzakdoğu sporu yaptıkları, birliklerinde spor tesislerinin yetersiz oluşu nedeniyle %66.6'sının gazete-kitap okudukları, %46.3'ünün TV izledikleri, %43.2'sinin bilardo oynadıkları bulunmuştur. Mesleki stresi yoğun yaşadıklarını, bunu atmak içinde kuruluş tesislerinin yetersizliği nedeniyle görev içi ve dışında çeşitli çatışmalara neden olduklarını belirtmişlerdir.

ÇKB.'lerinin meslekte verimli olabilmesi için yeterli miktarda spor ve sosyal tesislerin yapılması, çalışma sürelerinin azaltılması, psikolojik danışma merkezlerinin kurulması, toplumla daha iyi ilişkilerin kurulabilmesi için seminer ve konferansların düzenlenmesinin faydalı olacağı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelime: Çevik Kuvvet, Polis, Boş Zaman

An Investigation about policeman's who works in Nimble Pover Unit in Ankara sporer time.

SUMMARY

This investigation was done for bringing up the policemen's who works in Nimble Pover Unit in Ankara actives in their spore time of in or out of work times.

An ingviry cansists of 23 questions was camed out to 273 male police who works in NPU %59.3 of those policemen said that they finished highschool, %11.6 said that they finished univercity and %29.1 said that they one still attending to the univercity. This is found that In their spore time, they were busy with football, basketball, volleyball and for Eastsports, but in their unity because of the lack of spot foundations %66.6 of them were busy with newspapers and books, %46.3 of them were busy with watching TV, %43.2 of them were busy with playing billiard. They stated that they coused some problems because of being in a great stress and the lack of foundations in their work time or out of their work time.

These results one reached that for making them efficient in their work, sufficient sport and social foundations must be built, their work time must be reduced, psychoyogial centers must be found, and some confrences for having better realitons to the socity must be organized.

Key Words: Nimble Pover, Police and Spore Time.

* Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

** Polis Akademisi okutmanı

GİRİŞ VE AMAÇ

Toplumlar, ilk zamanlardan günümüze kadar iç güvenlik meselelerini yönetim biçimlerine göre düzenlemişlerdir. Türklerde kurdukları devletlerin iç güvenliğini inzibat ve kolluk görevi yapan teşkilatlar tarafından sağlamıştır. Osmanlılarda 10 Nisan 1845' te "Teskere-i Umumiye" adı altında başkentte halkın ve beldenin güvenlik işlerini sağlamak amacıyla "Polis" denilen bir örgüt kurulmuş ve bunu denetlemek üzere bir meclis atanmıştır.⁵

Cumhuriyetin kuruluşundan sonra emniyet teşkilatını düzenleyen hükümler günün şartları göz önünde bulundurularak bir çok defa değiştirilmiştir.¹¹ Türkiye'de çevik kuvvet 1982 tarihinde 2696 sayılı kanun ile 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı kanununa eklenen ek 12. maddeye göre illerde Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü veya Gurup Amirliği, ilçelerde Çevik Kuvvet Gurup Amirliği düzeyinde kurulmuştur. Bu kanuna göre ismi daha önce Toplum Polisi olan birimin yerine, toplumsal olaylara müdahalede kullanılacak çevik kuvvete bırakmıştır.

Toplum polisi; 1960 anayasasının kabul edilmesiyle yürürlüğe girmiştir. Kuruluşun varlık nedeni yeni anayasanın getirdiği temel hak ve hürriyetlerden olan toplantı ve gösteri ve yürüyüş yapma özgürlüğünün yanlış kullanılması sonucunda doğmuştur. 1960'lı yıllardan itibaren toplumsal eylemlerin ve sokak anarşisinin artmasıyla beraber işçilerin başlattığı grev, sendikal haklar ve lokavt uygulamaları, toplumun huzursuzluğunun artmasına neden olmuştur. Kanuna aykırı fiil ve davranış içine girenlere etkili ve acil müdahalede bulunabilmek, toplum huzurunu yeniden tesis etmek düşüncesinden hareket edilmiştir.

Çevik Kuvvet Birimi, 1982 yılında Bülent Ulusu hükümeti zamanında kanunlaşarak yürürlüğe girmiştir. Bu kanun özetle "Kanun dışı sokak ve meydan hareketlerini önlemek, kanuna uygun toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin düzenini ve güvenliğini sağlamak, kanunsuz toplumsal olayları gerekirse zor kullanarak etkisiz hale getirmek, toplumun ve kişinin maddi ve manevi varlıklarının, kanuna aykırı grevler ve lokavtlar nedeniyle kısmen veya tamamen zarara uğramasının önüne geçmek, gerektiğinde kamu düzenini bozabilecek nitelikte toplumsal olayların meydana gelmesi, muhtemel yerlerde motorlu devriye hizmetleri yürütmek, diğer polis kuvvetlerinin yetersizliği halinde, her türlü tören ve gösterilerde gerekli güvenlik önlemlerini almak, Emniyet Teşkilatının şerefe ve ihtiram kıt'ası hizmetlerini yerine getirmekle görevlidir."¹²

Çevik Kuvvet polisi, polis okullarından mezun olan, iyi eğitim görmüş, veya lise mezunu olan, 35 yaşını geçmemiş, en az 1,68 boyunda, genç, zinde, fiziki kondüsyonu iyi, üstün vasıflı, sürekli eğitime tabi tutulan dinamik bir kuvvet olarak toplum zabıtası yerine görev yapmaktadır.⁶

Tüm insanların eşit sahip oldukları tek şey zamandır.^{3,10} Zaman, bir iş için ayrılan süredir.¹³ Zamanı iyi, faydalı ve verimli kullanabilmek kendisine çalışma hayatına, sosyal hayatına dinlenme ve eğlenmesine, biyolojik ve fizyolojik ihtiyaçların karşılanmasına ayırdığı zaman birimleri arasında dengeyi iyi kurabilmesine bağlıdır.⁹

Briçt Bill ve Meyer⁴ zamanı 1- çalışma (iş) zamanı, 2- çalışma dışı zaman diye ikiye ayırmıştır. Çalışma zamanı, ise bağımlı zamanı, çalışma saati dışında kalan ancak çalışma için hazırlık ve işe gidiş-geliş sürelerini içeren zamanı ve uğraşılan işle veya ikinci işle ilgili normal mesai dışı yapılması gereken mesleki uğraşları içine alan zamanı kapsamaktadır. Çalışma dışı zaman, yemek, uyku, gezme, vücut bakımı ile dinlenme ve rekreasyon içerisinde yer alan boş zamanı kapsamaktadır.^{4,5,9,14}

Büyük sanayi devrimi ile birlikte iş hayatındaki değişimler toplumun sosyal hayatında da büyük değişikliklere sebep olmuştur.² Boş zaman faaliyeti esas itibarıyla endüstrileşen toplumda ailenin oturduğu yer ile mesleki iş yerinin ayrılması sonucu ortaya çıkan bir mesele olmuştur.¹

Araştırma zor ve yorucu olan polislik mesleğinde çalışan Çevik Kuvvet Birimi elemanlarının gerek meslek içi ve gerekse meslek dışındaki boş zamanlarında ne gibi etkinliklere katıldıklarını ortaya koymak amacıyla yapılmıştır.

MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırma, Ankara Emniyet Müdürlüğüne bağlı Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğünde görev yapan ve tarama yöntemiyle belirlenen 273 polise 23 sorudan oluşan anket uygulanmıştır.

Anket, anketör tarafından ankete katılanlara birebir görüşülerek yaptırılmıştır. Bazı sorulara birden fazla seçenek fırsatı verilmiştir. Araştırmanın evrenini Ankara Çevik Kuvvet Biriminde görev yapan 1770 personel oluşturmuştur. Bunların arasında tesadüf yöntemiyle seçilen 273 kişinin tamamı değerlendirmeye alınmıştır.

İstatistiki analizde, frekans (f), aritmetik ortalama (x), dağılım yüzdesi (%), bağımsızlık testi χ^2 kullanılarak SP. SS. paket programı uygulanmış, sonuçlar 0.05 anlamlılık derecesine göre bakılmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Ankete Katılanların Kişisel Bilgileri

		f	%	N
Yaş (Yıl)	21-23	45	16.5	273
	24-27	187	68.5	
	28-30	29	10.6	
	31 ve yukarı	12	4.4	
Eğitim Durumu	Lise	164	60	273
	Üniv. Mezunu	31	11.4	
	Üniv. Devam	78	28.4	
Yetiştigi Yer	Kırsal	60	22	273
	Kentsel	113	41.4	
	Metropol	100	36.6	
Görev Süresi (Yıl)	1-10	238	87.2	273
	11 ve Yukarı	35	12.8	
Günlük Çalışma Saati	10-15	147	53.9	273
	16-20	28	10.3	
	Belirsiz	98	35.8	
Gelir Durumu	Çok Kötü	91	33.3	273
	Normal	151	55.3	
	İyi	25	9.2	
	Çok İyi	1	0.4	
	Cevapsız	5	1.8	

Tablo 2. Birliğinde Göreve Hazır Beklerken Tercih Değerlendirmesi

Tercihler	f	%
Müzik Dinlerim	89	32.5
Satranç Oynarım	18	6.6
Bilardo	118	43.2
Gurup Sohbeti	185	67.8
Gazete-Kitap Okurum	182	66.6
TV İzlerim	127	46.5
ZorunluEğit. Katılırim	55	20.1
Diğerleri	25	10.6

Tercihlerde en çok %67.8 ile (185 kişi) arkadaşla sohbet edilirken, %6.6 ile 18 kişi satranç oynamayı tercih etmektedir.

Tablo 3. Eğitim Durumları ile Rekreasyon Faaliyetlerine Katılma Arasındaki İlişki

Eğitim Durumu	Rekreasyon Faaliyetlerine Katılma Durumu					
	Evet	Hayır	Kısmen	Cevapsız	Toplam	%
Lise	18	70	67	4	159	%59.3
Üniversite	9	16	5	1	31	%11.6
Üniversiteye Devam	14	40	23	1	78	%29.1
Toplam	41	126	95	6	268	%100
%	%15.3	%47.1	%35.4	%2.2		%100

$$\chi^2=13.13013$$

$$S.D.: 6$$

$$C: 04102$$

$$P < 0.05$$

Yapılan χ^2 testinde $\chi^2=13.13013$ ve serbestlik derecesi (S.D.)= 6 çıktığından bu iki ilişki $P < 0.05$ seviyesinde anlamlı bulunmuştur.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Ankara Çevik Kuvvet Biriminde çalışan polislerin boş zamanları üzerine bu güne kadar yeterince bilimsel araştırma yapılmamıştır. Böylece toplumla içiçe olduklarından ve karşı karşıya geldiklerinde nasıl ilişki kuracaklarını bilememektedirler.

Ankete katılanların 187' si yani %68.5' i 24-27 yaş gurubu ile ilk sırayı alırken, en az ise 31 ve üstü yaş gurubunu 12 kişi ile %4.4' ü amir pozisyonunda görev yapanlar oluşturmaktadır. Türk toplumunun çoğunluğunu genç, dinamik nüfus oluşturduğu için⁷ ÇKB polisleri de bu mesleğin ilk görev yeridir ve en genç nüfusunu oluşturması doğaldır. Buna rağmen eğitim düzeyleri bakımından ise ilk sırada 164 kişi ile lise mezunları alırken, üniversiteye devam edenler 78 kişi ile ikinci sırada, üniversiteyi bitiren 31 kişi %11.4 ile sonuncu sırada yer almaktadırlar. Bu da gösteriyor ki, görev icabı toplumla içiçe olan meslekleri nedeniyle, onları hukuka saygılı vatandaş yapabilmek için ikna yetenekleri ve kültür düzeyleri yüksek olması gerektiği bilinci her geçen gün yerleşmektedir. Yetiştigi çevre itibariyle ilk sırada 113 kişi %41.4 ile kentlerde doğup büyürken, 100 kişi ve %36.6' sı büyük kentlerde büyümüşlerdir. Son sırada 60 kişi ile kırsal kesimden gelmişlerdir. (Tablo 1)

Mesleklerinin ilk basamağını oluşturan Çevik Kuvvet Birimi görev süresi olarak ilk sırada 1-10 yıl arasında görev yapanlar 238 kişi ile %87.8' ini oluşturmaktadır. Son sırada ise 11 ve üstü hizmet yılı olanlar 35 kişi %12.8' ini işgal etmektedir. (Tablo 1)

Polislik mesleğinin ilk görevi olan ÇKB' nde görev yapan memurlar 1-3 yıllık polislerdir. Onun için 24-27 yaş gurubunda çoğunluğu oluşturmaktadırlar. Çevik Kuvvet Yönetmeliğinin 37. maddesine göre "Çevik Kuvvette görev süresi 3 yıldır. Gerekli görülürse 3 yıl daha uzatılabilir" der.¹²

Görev süreleri ile boş zamanlarında sosyal faaliyetlere katılma arasındaki ilişkiye bakıldığında $P<0.05$ seviyesinde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Yine görev süresi ile boş zamanları değerlendirme arasındaki $P<0.05$ anlamlı ilişki bulunmuştur. Görev süresi ile az çalışıp fazla boş zamana sahip olma arasında $P<0.05$ seviyesinde anlamlı ilişki olduğu gözlenmiştir.

Eğitim durumları ile rekreasyona katılma arasındaki ilişkiye bakıldığında 41 kişi %15.3 ile evet derken, bunların 18 lise, 9 üniversite, 14 tanesi üniversiteye devam edenlerdir, hayır (katılmıyorum) diyenler 126 kişi %47 ile ilk sırayı alırken, 70'i lise, 16'sı üniversite mezunu, 40'ı üniversiteye devam edenlerdir. Kısmen katılıyorum diyenler 95 kişi %35.4'ünü oluştururken, %2.2'si cevap vermemişlerdir. (Tablo 3) Bu iki ilişki arasında

$\chi^2=13.13013$, S.D.: 6, C: 04102 çıkmış sonuçta $P<0.05$ seviyesinde anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur.

Devlet memurları yasasında çalışma saatleri 8 saat ile sınırlandırılmış olduğu halde polislerin günlük çalışma saatlerinde sınır yoktur. Çünkü toplumsal olaylara hazır kuvvet olarak beklemektedirler. Çalışma saati olarak guruplandırıldığı, zaman ilk sırada 147 kişi (%53.9' u) 10-15 saat arasında çalışırken, ikinci sırada 98 kişi (%35.8' i) çalışma saati belli değil, son sırada 28 kişi (%10.3) ile 16-20 saat çalışanlar yer almaktadır. (Tablo 1) Erkal⁸ yaptığı araştırmada, boş zaman faaliyetleri ve katılanların %70.7 dinlendirici, %51.6'sı sağlığa olumlu etki yaptığını bulmuştur.

Bu kadar yoğun çalışmaya rağmen, gelir düzeylerine bakıldığında ilk sırada 151 kişi (%55.3) normal gelire sahipken, 91 kişi (%33.3) çok kötü, 25 kişi (%9.2) iyi düzeyde, cevapsızlar 5 kişi (%1.8) oluştururken son sırada geliri çok olan 1 kişi çıkmıştır. Bu kadar yoğun çalışmayla elde ettikleri gelir normal yaşamlarını bile sürdürmeye yetmemektedir. Elbette boş zamanlarında katılacakları faaliyetlere para ayıramamakta ve katılamamaktadırlar.

Çalışma temposunun yoğunluğu, çalışma saatlerinin fazlalığı, meslekte oluşan stresin atılmasında spor tesislerinin yetersizliği, meslek hastalığına neden olmaktadır. Yoğun bir çalışma temposunun ardından spor yapma, dış alma, saunaya girme, dinlenecek sosyal tesis ve en önemlisi yeterince boş zamanın olması gerekir. Bunların hiçbiri olmadığı gibi ailelerine ve dostlarına ayıracak zaman bile bulamamaktadırlar. Tabii sonuçta dostlardan uzaklaşmakta, aile içi huzursuzluk ve geçimsizlikler, meslek içinde sürtüşmeler, toplumla ilişkilerde gerginlik yaşamaktadırlar. Toplum, iyi ilişkiler içinde olmadıkları polisleri güvenmemekte, polisler ise sert davranmaktan çekinmemektedirler. Bu kopukluk toplumda huzursuzluğa neden olduğu, devletle millet karşı karşıya geldiği hepimizin malumudur. Halbuki bu karşılıklı güvensizlik ortamı, polislerin maddi ve iş saatleri düzeltilse, dinlenecek, eğlenecek ve spor yapacak, sosyal ve spor tesisleri olsa toplumla ilişkilerinin düzeltilmesi ve polislerin eğitimi amacıyla üniversite hocalarının nezaretinde rutin seminer, konferans ve toplantılar düzenlense, bu meslek hem cazip hale gelecek, hem de toplum ilişkilerinde daha iyi diyalog kurulmak suretiyle devlet-millet, idare eden ile edilen arasında çatışma yaşanmayacak ve güvensizlik duyguları ortadan kalkacak, polise düşen görev böylece azalacak, toplumsal huzur ve barışın sağlanmasında ilk adım atılmış olacaktır kanaatindeyiz.

KAYNAKÇA

- 1- **ABADAN, N.;** Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Faaliyetleri. A. Ü. SBF Yayınları, s. 49, Ankara, 1996
- 2- **BAKIR, M.;** “Boş Zaman, Rekreasyon, Turizm Bütünleşmesi ve Batı Avrupa Ülkelerine Göre Türkiye’deki Durumun Değerlendirilmesi”, Spor Bilimi Dergisi, cilt: 1, s. 179-182, İstanbul, 1989
- 3- **BALTAŞ, A., BALTAŞ, Z.;** Stres ve Başa Çıkma Yolları, Remzi Kitabevi, 14. Baskı, s. 266, İstanbul, 1995
- 4- **BRİGHT, Bill, K. C. Meyer, D. H.;** “Community Recreation, A guide to it’s Organization P.P. 27,29 Virginia, USA, 1964
- 5- **CORBİN, D. H. :** “Recreation Leadership, 3 rd Edih Prentice-Hall, Inc. P.P. 70-77, Englewood Cliffs, N. J., 1970
- 6- Danışma Meclisi “Tutanak Dergisi”, cilt 6 s. 2. Ankara , 1982
- 7- **D. P. T. “1990 Yılı Genel Nüfus Sayımı Sonuçlarına Göre Türkiye’de Toplum apısının Karşılaştırmalı Profili, D.P.T. Yayınları, s. 168, Ankara, 1991**
- 8- **ERKAL, M. :** Sosyolojik Açından Spor, MEB. Basımevi Yayın No: 30, s. 123,134, Ankara, 1981
- 9- **KARAKÜÇÜK, S.:** Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme Kavram, Kapsam ve Bir Araştırma, Seren Matbaacılık, s. 15, Ankara, 1995
- 10- **MACKENZIE, R. A.;** Zaman Tuzağı Nasıl Denetlenirsiniz, İlgi Yayıncılık, s. 13, İstanbul, 1985
- 11- **METİN, İ., ERASLAN, F.;** Türkiye’de Polis ve Kişi Hakları, İletişim Yayınları, s. 13, İstanbul, 1983
- 12- Polis Çevik Kuvvet Yönetmeliği; Emniyet Genel Müdürlüğü Yayınları, s. 5-7, Ankara, 1983
- 13- **SAMİ, Ş.;** “Kamus-u Türki” (Temel Türkçe Sözlük), Tercüman Gazetesi Yayını, cilt: 3, s. 1513, İstanbul, 1985
- 14- **TEZCAN, M.:** Boş Zamanlar Sosyolojisi, Doğan Matbaası, s. 102, 109, Ankara, 1977
- 15- Türk Polisi “150. Kuruluş Yıl Döneminde” EGM Basımevi, s. 49, Ankara, 1995.